

UNIVERSITETET I OSLO
DET HUMANISTISKE FAKULTET

Eksamens i
EXFAC03-NORD Examen facultatum nordiske studier

Høst/Haust 2016

Tid: 30. november kl. 09-13 (4 timer)

Sted: Gymsal 3 Idrettsbygget

Ingen hjelpeemidler tillatt / Hjelpeemiddel ikke tillatne

Oppgavesettet er på 7 sider, forsiden og vedlegg medregnet /
Oppgåvesettet er på 7 sider medrekna framsida og vedlegg.

Sensur: 3 uker/veker

BOKMÅL

Oppgavesettet består av to deler.

Del 1 Språkvitenskap

1. Morfologi og syntaks

I dag er jeg i godt humør. Jeg fikk et brev fra en kjent forfatter i går, og han skrøt av noen tekster som jeg driver og jobber med.

- a. I den korte teksten over ser vi fem morfer som har formen *er*. Klassifiser disse morfene: Er de røtter eller formativer, og ev. hvilken type formativ? Formativer har grammatiske betydning. Hva betyr *er*-formativene her?
- b. Orda *godt*, *brev*, *tekster* og *driver* er fire bøyingsformer som tilhører hver sitt leksem. Sett opp tilsvarende tabeller som dem under, og fyll inn de riktige bøyingsformene av leksemene (bokmål eller nynorsk).

GOD_{adj}

positiv	komparativ	superlativ

BREV_s

entall		flertall	
ubestemt	bestemt	ubestemt	bestemt

TEKST_s

entall		flertall	
ubestemt	bestemt	ubestemt	bestemt

DRIVE_v

infinitiv	presens	preteritum	perfektum partisipp

- c. Den vanligste måten å bøye ord på i norsk er å legge til en bøyingsformativ til slutt i ordet. Hvilke andre måter å bøye på ser vi eksempler på i tabellene over?
- d. Finn setningsleddene i den første setningen i teksten, og oppgi hvilken syntaktisk funksjon hvert ledd har.

2. Velg 2 av de 4 oppgavene under:

1. Fonetikk og språkendring

Den vanligste uttalen av ordet *kronprins* kan transkriberes fonemisk slik: /krumprins/.

- a. Forklar hva som er den artikulatoriske forskjellen mellom lydene /m/ og /p/ og mellom /n/ og /p/. (Hint: Hva er artikulasjonsstedet, hvordan er artikulasjonsmåten, og er lyden stemt eller ustemt?)
- b. Hva kaller vi den endringa som skjer med konsonanten foran /p/ når *kron-*, uttalt /kru:n-/ , settes sammen med *prins*, uttalt /prins/, og blir til /krumprins/?
- c. Gi et annet eksempel på den typen lydendring som det er snakk om i b.

2. Språkvariasjon

- a. Forklar hva vi mener med en sosiolingvistisk variabel. Gi to eksempler fra norsk.
- b. Et eksempel på et språktrekk som varierer i norsk, er at noen sier «Kor bor du?» og andre sier «Kor du bor?» (formen på spørreordet og verbet kan variere). Hva slags type språktrekk er dette? Hva er det som varierer?

3. Språkendring

- a. Hva er analogi? Gi et eksempel på en analogisk endring.
- b. Noen lydendringer innebærer at vokaler faller bort. Hvilke to betegnelser bruker vi på slike endringer? Gi et eksempel på hver av dem.

4. Syntaks

Hvilke metoder har en til å avgjøre hvilke ord som tilhører ett og samme setningsledd? Nevn minst to slike metoder. Ta utgangspunkt i setningen *Den lille gutten med det røde håret lekte med den nye bilen sin på den store lekeplassen.*

Del 2 Litteratur

Svar på 3 av de 4 oppgavene nedenfor.

Oppgave 1

I *Litterær analyse. En innføring* omtales en del uenigheter om hva som særmerker barnelitteratur. Det refereres til Perry Nodelmann, som hevder at barnelitteratur kan betraktes som en egen sjanger, og til Boel Westin som er uenig i dette standpunktet.

Oppgave: Gjør rede for noen av argumentene som brukes når barnelitteraturforskere og forfattere drøfter barnelitteratur som litteratur. Sørg for at du også omtaler hvordan barnelitteraturen henvender seg til leseren.

Oppgave 2

Gjør greie for noen av de begrepene en bruker når en skal analysere et drama. Omtal også Freytags pyramide.

Oppgave 3

Begrepet adaptasjon brukes i ulike litteraturlaglige sammenhenger. Forklar begrepet, og gi eksempler på hva det blir brukt om.

Oppgave 4

Les utdraget fra H.C. Andersens «Om Aartusinder» (vedlagt). Vil du regne teksten som skjønnlitteratur eller som sakprosa eller som en mellomform? Omtal innholdsmessige momenter og andre tekstmarkører som peker mot det ene eller det andre av disse alternativene.

NYNORSK

Oppgåvesettet er samansett av to delar.

Del 1 Språkvitskap

1. Morfologi og syntaks

I dag er jeg i godt humør. Jeg fikk et brev fra en kjent forfatter i går, og han skrøt av noen tekster som jeg driver og jobber med.

- a. I den korte teksten over ser vi fem morfar som har forma *er*. Klassifiser desse morfane: Er dei røter eller formativar, og ev. kva for type formativ? Formativar har grammatiske tyding. Kva tyder *er*-formativane her?
- b. Orda *godt*, *brev*, *tekster* og *driver* er fire bøyingsformer som hører til kvar sitt leksem. Set opp tilsvarende tabellar som dei under, og fyll inn dei rette bøyingsformene av leksema (bokmål eller nynorsk).

GOD_{adj}

positiv	komparativ	superlativ

BREV_s

eintal		fleirtal	
ubunden	bunden	ubunden	bunden

TEKST_s

entall		flertall	
ubestemt	bestemt	ubestemt	bestemt

DRIVE_v

infinitiv	presens	preteritum	perfektum partisipp

- c. Den vanlegaste måten å bøya ord på i norsk er å leggja til ein bøyingsformativ til slutt i ordet. Kva for andre måtar å bøya på ser vi døme på i tabellane over?
- d. Finn setningsledda i den fyrste setninga i teksten, og gje opp kva for syntaktisk funksjon kvart ledd har.

2. Vel 2 av dei 4 oppgåvene under:

1. Fonetikk og språkendring

Den vanlegaste uttalen av ordet *kronprins* kan transkriberast fonemisk slik: /krumprins/.

- a. Forklar kva som er den artikulatoriske skilnaden mellom lydane /m/ og /p/ og mellom /n/ og /p/. (Hint: Kva er artikulasjonsstaden, korleis er artikulasjonsmåten, og er lyden stemd eller ustemd?)
- b. Kva kallar vi den endringa som skjer med konsonanten framfor /p/ når *kron-*, uttala /kru:n-/ vert sett saman med *prins*, uttala /prins/, og vert til /krumprins/?
- c. Gje eit anna døme på den typen lydendring som det er tale om i b.

2. Språkvariasjon

- d. Forklar kva vi meiner med ein sosiolingvistisk variabel. Gje to døme frå norsk.
- e. Eit døme på eit språktrekk som varierer i norsk, er at nokon seier «Kor bor du?» og andre seier «Kor du bor?» (forma på spørjeordet og verbet kan variera). Kva for type språktrekk er dette? Kva er det som varierer?

3. Språkendring

- a. Kva er analogi? Gje eit døme på ei analogisk endring.
- b. Nokre lydendringar inneber at vokalar fell bort. Kva for to nemningar nyttar vi på slike endringar? Gje eit døme på kvar av dei.

4. Syntaks

Kva for metodar har ein til å avgjera kva for ord som høyrer til eitt og same setningsledd?

Nemn minst to slike metodar. Ta utgangspunkt i setninga *Den lille gutten med det røde håret lekte med den nye bilen sin på den store lekeplassen.*

DEL 2 Litteratur

Svar på 3 av dei 4 oppgåvene under.

Oppgåve 1

I *Litterær analyse. En innføring* omtalar forfattarane nokre usemjer om kva som særmerkjer barnelitteratur. Det blir vist til Perry Nodelmann, som hevdar at barnelitteratur kan reknast som ein eigen sjanger, og til Boel Westin, som er usamd i dette standpunktet.

Gjer greie for nokre av dei argumenta som blir brukte når barnelitteraturforskjarar og forfattarar drøftar barnelitteratur som litteratur. Sørg for at du også omtalar korleis barnelitteraturen vender seg til lesaren.

Oppgåve 2

Gjer greie for nokre av dei omgrepa ein bruker når ein skal analysere eit drama. Omtal også Freytags pyramide.

Oppgåve 3

Omgrepet adaptasjon blir brukt i ulike litteratursfaglege samanhengar. Forklar omgrepet, og gi eksempel på kva det blir brukt om.

Oppgåve 4

Les utdraget frå «Om Aartusinder» av H.C. Andersen (vedlegg). Vil du rekne denne teksten som skjønnlitteratur eller som sakprosa eller som ei mellomform? Omtal moment ved innhaldet og andre tekstmarkørar som peikar mot det eine eller det andre av desse alternativa.

Vedlegg

H. C. Andersen: «Om Aartusinder»

(Første del av teksten og siste to avsnitt. Publisert i *Fædrelandet* 26.1.1852)

Ja, om Aartusinder komme de paa Dampens Vinger igjennem Luften hen over Verdenshavet! Amerikas unge Beboere gjæste det gamle Europa. De komme til Mindesmærkerne her og til de da synkende Stæder, saaledes som vi i vor Tid drage til Syd-Asiens hensmuldrende Herligheder. Om Aartusinder komme de!

Themens, Donau, Rhinen rulle endnu; Montblanc staaer med Sneetop, Nordlysene skinne over Nordens Lande, men Slægt paa Slægt er Støv, Rækker af Øieblikkets Mægtige glemt, som de der nu alt slumre i Høien, hvor den velhavende Meelhandler, paa hvis Grund den er, tømrer sig en Bænk for at sidde og see ud over den flade, bølgende Kornmark.

«Til Europa! » lyder det hos Amerikas unge Slægt – «til Fædrenes Land, Mindernes og Phantasiens deilige Land, *Europa!* »

Luftskibet kommer; det er overfyldt med Reisende, thi Farten er hurtigere end tilsøes; den electromagnetiske Traad under Verdenshavet har allerede telegrapheret, hvor stor Luft-Karavanen er. Alt øines Europa, det er *Irlands* Kyster der sees, men Passagererne sove endnu; de ville først vækkes, naar de ere over *England*; *der* betræde de Europas Jord i *Shakespeares* Land, som det hedder hos Aandens Sønner; Politikens Land, Maskinernes Land, er der Andre der kalde det.

En heel Dag bliver Opholdet her, saamegen Tid har den travle Slægt at give det store England og Skotland.

(...)

Een Dags Ophold for Tydkland og een Dag for Norden, for Ørsteds og for Linnés Fædreland og Norge, de gamle Heltes og de unge Nordmænds Land. Island tages paa Hjemfarten; Geyser koger ikke længer, Hekla er slukket, men som Sagas evige Steentavle staaer den stærke Klippe-Ø i det brusende Hav!

«I Europa er meget at see! » siger den unge Amerikaner; «og vi have seet det i otte Dage, og det lader sig gjøre, som den store Reisende» – et Navn nævnes, der hører til deres Samtid – «har viist i sit berømte Værk: *Europa seet i otte Dage.*»